

NUOREN HYVÄ OLEMINEN PERHEHOIDOSSA

& nuoren hyvä tuleminen
perhehoitoon

Nuorten
foorumi
Anttolanhovi
12.9.2015

RAPORTTI

**13 nuorta iältään
13-17-vuotiaita
kertovat – ota
viestit vastaan!**

**foorumin järjesti Pesäpuu ry:n
Selviytyjät yhteistyössä Vantaan
kaupungin perhehoidon kanssa**

Pesäpuu ry:n lastensuojelun kehittäjäryhmä **Selviytyjiin** kuuluu 18–29-vuotiaita nuoria miehiä ja naisia, joilla on omakohtaista kokemusta lastensuojelun sijaishuollosta. Tiimin vetäjät ovat Johanna Barkman (Pesäpuu ry) ja Marko Nikkanen (Familiar). Tiimin osa-aikaisina työntekijöinä toimivat Helena Inkinen ja Sami Isoniemi.

NUORTEN FOORUMIT

- vertaistukea ja vaikuttamista

FOORUMI TARJOAA TILAN vertaiskokemuksille, tunteille ja ajatuksille sekä oman elämän ja arjen tapahtumien jakamiselle.

FOORUMISSA PUHUTAAN ASIOISTA NIIDEN OIKEILLA NIMILLÄ. Ideana on ottaa nuoret aktiivisesti mukaan kehittämään lastensuojelua.

Päivän mittaiset foorumit ovat toiminnallisia työpajoja, joiden aikana käytetään aikaa tutustumiseen, työskennellään yksin, pareittain ja pienryhmissä sekä syödään lounasta ja välipalaa.

Foorumit suunnitellaan yhteistyössä etukäteen (aihe, tila, ruoka, turvallisuus, vapaaehtoisuus) vastaamaan osallistujien tarpeita. Työskentelyä motivoi se, kun puhutaan nuorten itsensä nostamista asioista ja se, että nuoret kokemusasiantuntijat toimivat foorumin vetäjinä. Taustatahojen aikuiset tarjoavat tuen, resurssit ja turvallisuuden.

JOKAINEN FOORUMI ON OMANLAISENSA KOKONAISUUS. Peruselementit ovat pysyviä, mutta käsiteltävät teemat ja toimintatavat vaihtelevat osallistujajoukon mukaan. Foorumit dokumentoidaan hyvin sekä kirjallisesti että visuaalisesti.

FOORUMEITA ON JÄRJESTETTY LÄHES 30 KERTAA. Yhteistyökumppaneita ovat olleet mm. lapsiasiavaltuutettu, Lastensuojelun Keskusliitto, Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, kaupunkien lastensuojeluyksiköt, SINUT ry ja Osallisuuden aika ry.

2010
Valtakunnalliset
perhehoidon päivät
Jyväskylä

2011
Valtakunnalliset
sijaishuollon
päivät
Vaasa

2012
Valtakunnalliset
lastensuojelupäivät, Helsinki

**"Jälkihuolto ei saa yllättää.
Siihen pitää olla aikaa
valmistautua."**

Vaasan nuorten
foorumi 2014

Selviytyjät-tiimin kehittämä
nuoret nuorille vertaistukimalli

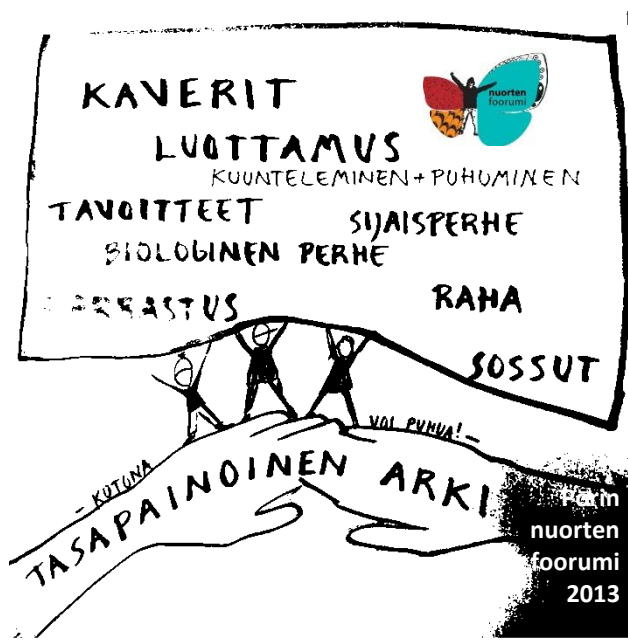
FOORUMEIDEN TAVOITTEENA:

- tarjota mahdollisuus vertaisuuteen, kokemusten ja näkemysten jakamiseen
- päästä vaikuttamaan lastensuojelun sijaishuollon kehittämiseen
- innostaa ja rohkaista aikuisia ja nuoria paikallisten vertais- ja kehittäjäryhmien perustamiseen

Kohderyhmän palaute kertoo, että foorumit ovat nuorille palkitsevia ja merkittäviä monella eri tavalla. Nuorten foorumiin osallistuminen on sytyttänyt useissa nuorissa kehittämistyön kipinän. He haluaisivat kanavan omien kokemusten välittämiseen ja siten osallistua lastensuojelun kehittämistyöhön.

FOORUMIT DOKUMENTOIDAAN TARKASTI ja niiden viestit kiteytetään Selviytyjät-tiimin ja mahdollisten yhteistyökumppaneiden toimesta raporteiksi tai multimedia-esityksiksi. Viestejä, ajatuksia ja tietoa hyödynnetään Pesäpuun tekemässä kehittämistyössä ja sitä välitetään systemaattisesti lastensuojelun työntekijöiden ja päättäjien tietoon.

**foorumeiden viestit välitetään lastensuojelun
työntekijöiden ja päättäjien tietoon
sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.**

Nuorten
foorumi 2012,
Perhehoidon
päivät

NUOREN HYVÄ OLEMINEN PERHEHOIDOSSA sekä nuoren hyvä tuleminen perhehoitoon

Nuorten
foorumi
Anttolanhovi
12.9.2015

13-17-VUOTIAAT NUORET MIEHTIVÄT LASTENSUOJELUN PERHEHOIDON KYSYMYKSIÄ

Foorumiin saapui yli kymmenen poikaa ja kaksi tyttöä!

Saapuessaan Anttolanhoviin nuoret katselivat ympärille, keitä muita täällä on? Joukosta löytyi sekä tuttuja että uusia kasvoja. Muutamat pojat tunsivat toisensa edellisestä perheestä. Kaksi 14-vuotiasta nuorta tapasivat toisensa yli 10 vuoden jälkeen! Neljävuotiaina he olivat lastenkodissa bestiksiä, mutta kadottivat yhteyden sijaishuoltopaikan vaihtumisen seurauksena. Nyt Nuorten foorumissa he tapasivat! "Mä tunnistin sut heti!", sanoi tyttö pojalle. Hetkessä oli suurta hämmennystä, epätodellisuutta. Saimme seurata, mikä mahti ja voima ystävyydellä onkaan!

Päivä aloitettiin tutustumisleikeillä, joiden aikana nuoret löysivät koko päivää värittäneen yhteisen tekemisen meiningin. Nuoret olivat ystävällisiä toisiaan ja meitä kohtaan. Oli kiinnostuneita toisten ajatuksista, kuunneltiin tarkkaan, ideoitiin, pohdittiin vakavana ja naurettiin.

Pienryhmissä Anssi, Timo-Petteri, Pena ja Paawo saivat kukin omat tarinansa. Hahmojen kautta mietittiin sijaishuollon kysymyksiä. Millainen on hyvä tuleminen perhehoitoon? Entä hyvä oleminen perhehoidossa, mitä siihen tarvitaan, mikä auttaa ja mistä on hyötyä.

Työskentelyn lomassa nuoret saivat suut makeaksi suklaasta. Sijaisvanhemmille päivästä nousi yksi viesti yli muiden: **RAKASTAKAA!** Päivä oli hyvä päättää unelmatyöskentelyyn, jossa nuoret askartelivat, piirsivät ja kirjoittivat paperille omia unelmiaan.

KUKAAN EI VOI PILATA
UNELMIAS!

Unelmat eivät saa
olla tuhoavia

**Nuorten
foorumi
Anttolanhovi
12.9.2015**

TUTUSTUMINEN

- 1) Tuolilla käveleminen ja janat
- 2) ”Treffit”-tutustumisleikki
- 3) Mistä tulet? Suomen kartalle hahmottuminen

VIRITTÄYTYMINEN PÄIVÄN TEEMAAAN PIENRYHMISSÄ:

Kukin pienryhmä keksii yhden hahmon ja hänelle tarinan. Onko kyseessä tyttö/poika/? Minkä ikäinen hän on? Millainen hänen taustansa on? Miksi hänet on sijoitettu?, Jne.

... ja sitten oli lounastauon vuoro. minkä jälkeen jatkettiin:

PIENRYHMÄTYÖSKENTELYÄ:

MILLAINEN ON NUOREN HYVÄ OLEMINEN PERHEHOIDOSSA?

- * Mitkä asiat ovat onnistuneet, että sijoitus kestää?
- * Onko ollut jotain haasteita?
- * Miten yhteydenpito läheisiin / vanhempiin on toiminut?
- * Onko tullut läheisiä sijaisperheestä?
- * Entäs kaverisuhteet?
- * Vapaa-aika ja harrastukset?
- * Mitkä ovat tärkeitä asioita?
- * Sosiaalityöntekijän rooli?
- * Unelmat ja tavoitteet?

*Mikä häntä auttaa?
Mitä hän toivoo?
Mistä hän hyötyy?*

→ **PIENRYHMÄTYÖSKENTELYN PURKU** ja yhteenvedon tekeminen työskentelystä esitettäväksi aikuisille

Jonka jälkeen juotiin kahvia ennen kuin:

NUORTEN VIESTIN VIEMINEN AIKUISILLE

UNELMATYÖSKENTELY

NUOREN HYVÄ TULEMINEN PERHEHOITOON:

Anssi

14-vuotias **Anssi** on vahva. Hän on kokeillut alkoholia, kannabista ja tupakoi säännöllisesti. Anssin perhe: äiti, isä, sisko ja kaksi koiraa, eivät enää jaksa katsoa Anssin sekoilua. Anssin koulu menee huonosti. Hän on koulukiusaaja, koska on niin onneton. Kaveriporukassa hän on kuitenkin kova jäbä. Monien turhien tukitoimien jälkeen hänet sijoitetaan perhehoitoon.

Anssi toivoo, että perhehoitoon tuleminen valmistellaan ja huomioidaan kunnolla. Tutustumiskäynnit ovat tärkeitä, sillä ne mahdollistavat tutustumisen ennen muuttoa. Anssin mielestä nuori ja perhe voisivat yhdessä käydä keilaamassa, syömässä tms.

Ensimmäisenä päivänä, kun nuori tuodaan perheeseen, niin olisi kiva, jos perhe osoittaisi nuorelle huumorintajua. Nuorelle on hyvä näyttää oma huone ja esitellä vielä kerran uudestaan talo ja perhe, vaikka taustalla olisikin jo tutustumiskäyntejä. Ensimmäisinä päivinä syödään yhdessä vaikka niin, että mennään ulos syömään (hienoon ravintolaan) tai laitetaan hienosti ruokaa kotona.

Anssi on sitä mieltä, että sijaisperheen vanhempien tulee olla mukavia, ja heidän on hyvä kuunnella Anssia. On tärkeää, että perhe huomio nuorta hyvin: nuoren mielipiteet otetaan huomioon. Jos hän **joskus** toivoo tai haluaa jotain, niin hän voisi sen saada. Ei niin, että aina saa mitä haluaa.

Sijoituksen myötä Anssi vaihtoi koulua. Koulun myötä taas kaveripiiri muuttui ja Anssi muuttuu itsekin sen mukana. Kaveripiirillä on vaikutusta päihteiden käyttöön!

Sitten kun nuori kotiutuu, tulee sääntöjä tarkistaa säännöllisesti. Sääntöjen tulisi olla joustavia, jotta nuoret viihtyvät. Antti on ehdottomasti sitä mieltä, että **KONTROLLI-IHMISIÄ EI PIDÄ OTTAA NUORTEN PERHEHOITAJIKSI.**

Nyt Anssi tapaa perhettään kahden viikon välein, eikä vielä tiedetä, palaako Anssi kotiin.

NUOREN HYVÄ OLEMINEN PERHEHOIDOSSA:

**Timo-
Petteri**

Timo-Petteri on 15 -vuotias sijaisperheessä asuva poika. Hän on asunut sijaisperheessä 3 vuotta, sillä molemmilla vanhemmilla on alkoholiongelma. Timo-Petteri ei itse käytä päihteitä. Timo-Petteri on hyvillään, etteivät sijaisvanhemmat käytä päihteitä.

Timo-Petterin vanhemmat eivät asu kaukana ja heillä on hyvät välit sijaisvanhempiin. Hän on sitä mieltä, että

SIJAISVANHEMPIEN ON HYVÄ PITÄÄ HYVÄT VÄLIT NUOREN BIOLOGISIIN VANHEMPIIN.

Jos nuorella on myös itsellään hyvät välit vanhempiensa kanssa, niin niitä pitää tukea. Timo-Petteri tapaa valvotusti vanhempiaan sijaisvanhempien luona, silloin kun vanhemmat ovat selvin päin.

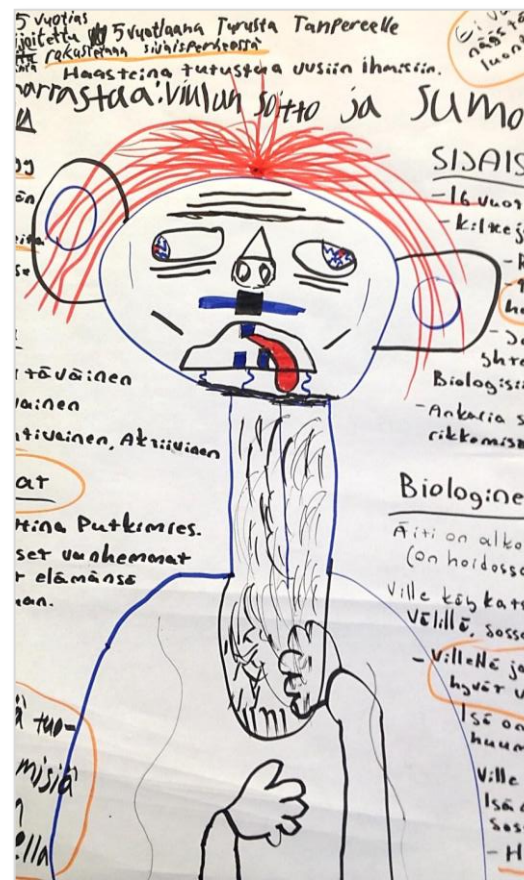
Timo-Petterin koulunkäyntiä tuetaan siten, että varmistetaan kouluun lähteminen. Hänen mielestään nuorelle tulee laittaa rajat, jotta koulunkäynti onnistuu. Pelaamista tulee rajoittaa.

**Pena eli Ville Tarmo
"Pena" Perälä**

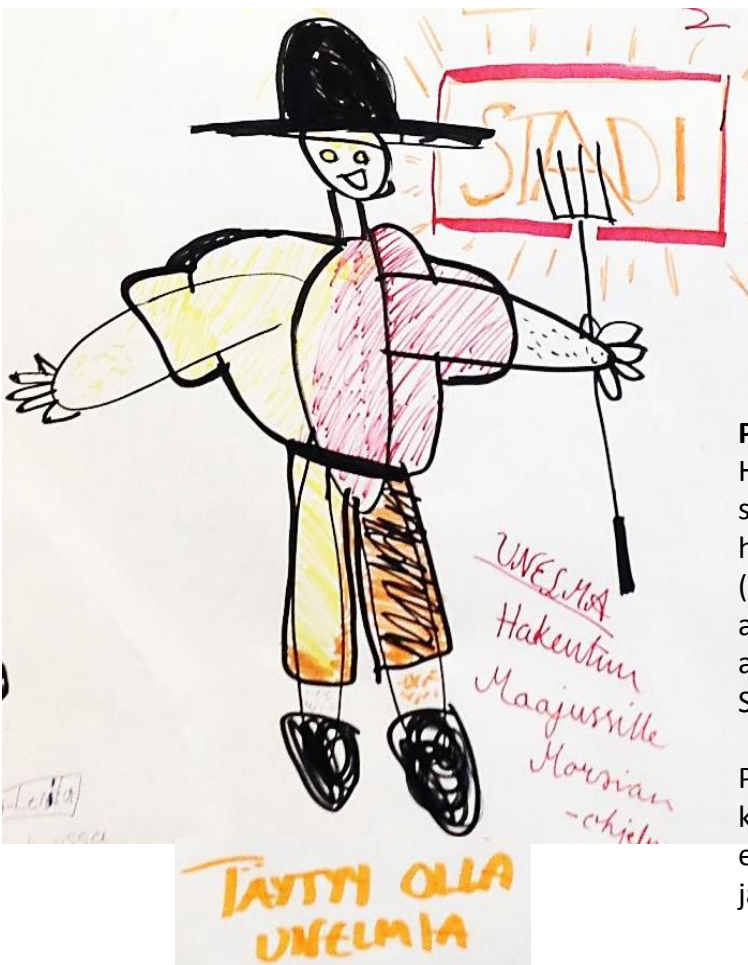
Ville on 15 -vuotias. Hänet sijoitettiin viisivuotiaana perhehoitoon. Äiti on alkoholisti, isä vankilassa. Villellä ja äidillä on erityisen hyvät välit. Vällillä hän käy myös katsomassa isää vankilassa. Hänellä on hyvät välit myös isään. Ville on iloinen siitä, että sijaisperhe tukee häntä yhteydenpidossa biologiseen perheeseen.

Villen mielestä on tärkeää, että sijaisperheessä ei välitetä ulkonäöstä vaan luonteesta! Sijaisvanhemmat ovat kilttejä, rakastavia. He tukevat harrastuksissa mutta, osaavat olla tiukkoja, jos rajoja rikotaan. Villeä rakastetaan sijaisperheessä.

Villen viesti: **ÄLÄ TUOMITSE IHMISIÄ
ULKONÄÖN PERUSTEELLA!**

Paawo

Paawo on 15 -vuotias maaseudulta Helsinkiin muuttanut nuori. Hänet sijoitettiin 7-vuotiaana perhehoitoon, sillä hänen isällään on dementia (pitkäaikaissairaus) ja äidillä alkoholiongelma. Vanhemmat sisarukset asuvat jo omillaan Lapissa ja Keski-Suomessa.

Paawo tapaa vanhempiaan valvotusti kolmen kuukauden välein. Vanhemmat eivät käy sijaisperheessä, vaan tapaamiset järjestetään sijaisperheen ulkopuolella.

Paavo käy terapiassa, koska äidin juominen on aiheuttanut hänelle traumoja. Sijaisvanhempien alkoholin kohtuukäyttö on silti hänen mielestään ihan ok.

Sijaisperheen vanhemmat ovat huomaavaisia, mutta säännöistä pidetään kiinni. Esimerkiksi siten, että perhe syö aina yhdessä. Yhteiset ruoka-ajat ovat tärkeitä.

Paawo tykkää matematiikasta ja harrastaa Tae Kwon Doa. Hänellä on yksi hyvä kaveri, Pena eli Ville! Paawolla menee hyvin.

Hänen viestinsä : **TÄYTY OLLA UNELMIA JA HARRASTUKSIA, ETTÄ ON OK !**

AIKUISILLE!

Kannusta unelmissa!

Jos huomaat
olevasi
kontrollifriikki,
niin pitää äkkiä
ottaa 112 -
puhelu!

Älä tuomitse ihmisiä
ulkonäön
perusteella!

Ole mukava,
joustava ja
kuuntelevainen!

RAKASTA!

Aseta
jonkunlaisia
rajoja!

Auta tehtävissä
jos koulussa on hankalaa.
Varmista kouluunlähtö!
Kannusta menestymään koulussa!

Anna tilaa kaverisuhteille!

Sijaisvanhemmat
eivät käytä
päihteitä, sillä ne
ovat ihan turhia.

Pidä hyvät välit
nuoren biologisiin
vanhempiin!

Tue nuoren ja hänen
vanhempiensa hyviä välejä.

Ota todesta nuorten viestit!

Ole mukava, joustava ja kuuntelevainen!

Nuoret pohtivat hyvistä sijaisperheen vanhempien ominaisuuksista. Keskusteluissa nousi esiin, että sijaisvanhempien tulisi olla mukavia ja kilttejä. Toivottiin, että sijaisvanhemmat osaisivat tarvittaessa olla tiukkoja ja asettaa rajoja, mikäli niitä rikotaan. Sääntöjä tulisi tarkistaa säännöllisesti siten, että ne myös muuttuisivat nuoren kasvaessa.

Keskustelussa nousi esiin, etteivät liialliset kontrolli-ihmiset sovellu työskentelemään nuorten kanssa tai nuorten sijaisvanhemmiksi, sillä nuorten kanssa pitää osata neuvotella ja sääntöjen tulee tarvittaessa olla joustavia. Yhdessä ryhmässä nostettiin esiin peliriippuvaisuuteen puuttuminen, johon nuoret ehdottivat ratkaisuksi peliaikojen sopimista ja koululla kuraattorin kanssa juttelua.

Kannusta ja tue!

Nuoret pitivät tärkeänä sitä, että he tulevat kuulluiksi heille tärkeissä asioissa sijaisperheessä. Omien toiveiden, unelmien ja halujen esiintuominen ja niiden kuuleminen koettiin keskeisenä, vaikka niitä ei aina olisikaan mahdollista toteuttaa.

Sijaisvanhempien tehtävänä oli nuorten mielestä olla nuoren tukena. Nuoret kertoivat, että sijaisvanhemmat voivat tukea heitä harrastuksissa, tai jos koulunkäynnissä tulee ongelmia sekä yhteydenpidossa syntymävanhempiin. Vanhemmilta toivottiin myös rohkaisua kaverisuhteiden rakentamiseen, sekä tilaa kaverisuhteille.

Nuori toivoo tulevansa kohdatuksi ennen kaikkea nuorena – ei ongelma- tai sijoitettuna nuorena. Ensisijaisesti hänellä on kaikki samat perustarpeet kuin kenellä tahansa toisella nuorella. On tärkeää, että nuori kokee, että hänestä ollaan kiinnostuneita. Kannustetaan pärjäämään, uskotaan nuoreen. Rohkaistaan myös nuorta näkemään itsensä ainutlaatuisena ja arvokkaana. Mitä tietoisempi nuori on itsestään, sitä aidommin ja paremmin hän voi olla oma itsensä.

Kannustus ja tuki voimauttavat nuorta askel kerrallaan. Kiinnitä niihin asioihin huomioita, jotka lisäävät onnellisuutta ja tyytyväisyyttä.

Auta tehtävissä, jos koulussa on hankalaa. Varmista kouluunlähtö! Kannusta menestymään koulussa!

Nuorten elämässä koulu on isossa roolissa ja sijaishuollon tulisi tukea lasten ja nuorten koulunkäyntiä. Nuoret halusivat sijaisvanhemmilta tukea ja osa nuorista koki, että vanhemmat valvoivat aamulla kouluunlähtöä ja tarttuivat ongelmiin koulunkäynnissä, mikäli niitä ilmenee.

Tue harrastuksissa ja kaverisuhteissa!

Koulun lisäksi sijaisvanhempien tukea tarvitaan harrastuksissa ja kaverisuhteissa. Kaverisuhteille toivottiin myös aikaa ja joustavia rajoja nuoren elämän turvallisuuden puitteissa. Nuorten foorumissa saimme kokea jotain ainutlaatuista, kun kaksi nuorta löysivät toisensa kymmenen vuoden jälkeen. Kohtaaminen herätti kysymyksen siitä, kuinka voimme tukea lasten ja nuorten turvallisia ystävyssuhteita, joita solmitaan sijaishuollon aikana.

Pidä hyvät välit biologisiin vanhempiin! Tue nuoren ja hänen vanhempiansa hyviä välejä.

Nuoret korostivat, että sijaisperheet olisivat aktiivisesti nuoren tukena tämän yhteyksissä omaan kotiin ja – perheeseen. Nuoret pitivät biologisten vanhempien tapaamisia tärkeänä ja toivoivat yhteyden säilyvän, huolimatta vanhempien sen hetkisestä tilanteesta.

Nuoret painottivat sitä, että sijaisperhe hyväksyy nuoren oman perheen osana nuoren elämää. Osa nuorista kannatti ajatusta, että vanhempia tavattiin sijaisperheiden kotona, osan mielestä oli kiva tavata perhettä sijaiskodin ulkopuolella. Keskeisimpänä kuitenkin pidettiin hyväksyvää ilmapiiriä. Sijaisvanhempien tehtävänä on tukea nuoren ja tämän perheen suhdetta ja yhteydenpitoa.

Nuoren hyvä tuleminen perhehoitoon

Sijoitustilanne ja siihen liittyvät ajatukset ja tunteet nousevat keskusteluun lähestulkoon aina Nuorten foorumeissa. Asuinpaikan vaihtaminen ja tulo sijaishuollon asiakkaaksi on nuoren elämässä käännekohta, joka avaa nuorelle uuden ja usein hyvin tuntemattoman oven. Tilanne on hämmentävä.

Nuoret korostivat, että sijoituksen alkuvaiheesta lähtien on tärkeää, että nuorta kohdellaan yksilönä ja ainutlaatuisena. Hänen mielipiteistään ja tarpeistaan ollaan kiinnostuneita, hänelle osoitetaan arvostusta ja hänen toiveensa huomioidaan siinä missä toistenkin perheenjäsenten.

Luottamus lähtee rakentumaan jo ensi tapaamisesta lähtien. Nuoret toivovat, että tutustuminen tehtäisiin kunnolla. Asuinpaikan muut lapset ja nuoret huomioidaan tutustumisvaiheessa ja nuoren muuttaessa.

Kun on tutustuttu ja suhde on syntynyt, on nuoren luontevampaa olla ja elää sijaisperheessä. Tutustumisen myötä on myös luontevaa kartoittaa nuoren elämän tärkeät asiat ja miettiä hänen tarpeitaan ja haluamisiaan. Tehdä niitä näkyväksi ja huomata niiden erot. Kuten "Anssi" meille opetti: "Jos hän **joskus** toivoo tai haluaa jotain, niin hän voisi sen saada. Ei niin, että aina saa mitä haluaa."

lopuksi

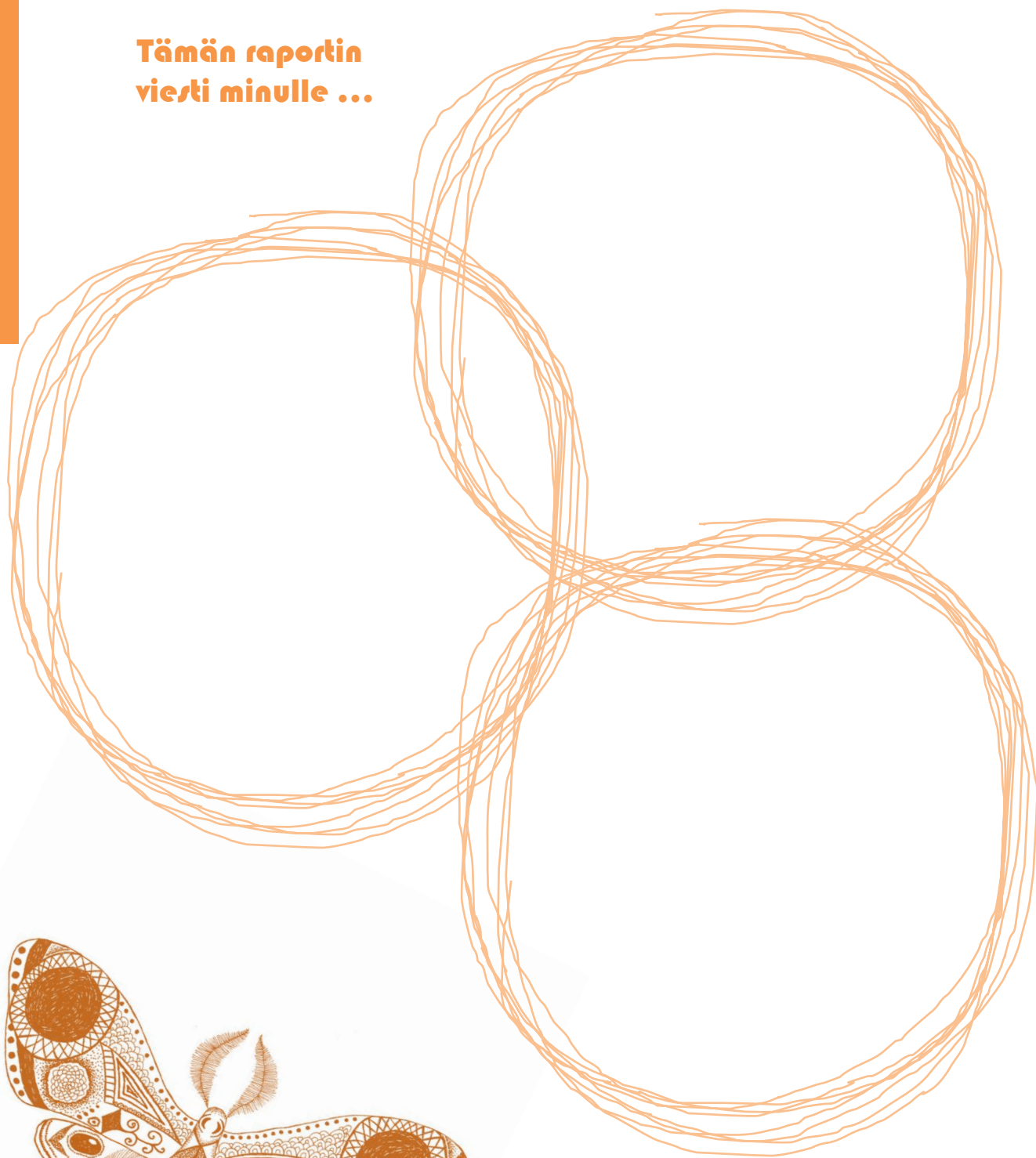
Nuoret nostivat esiin sen, kuinka tärkeänä he kokivat tulevansa arvostetuiksi sijaisperheissä juuri sellaisina kuin he ovat.

Yhtenä päivän pääviestinä aikuisille olikin, että **RAKASTAKAA.**

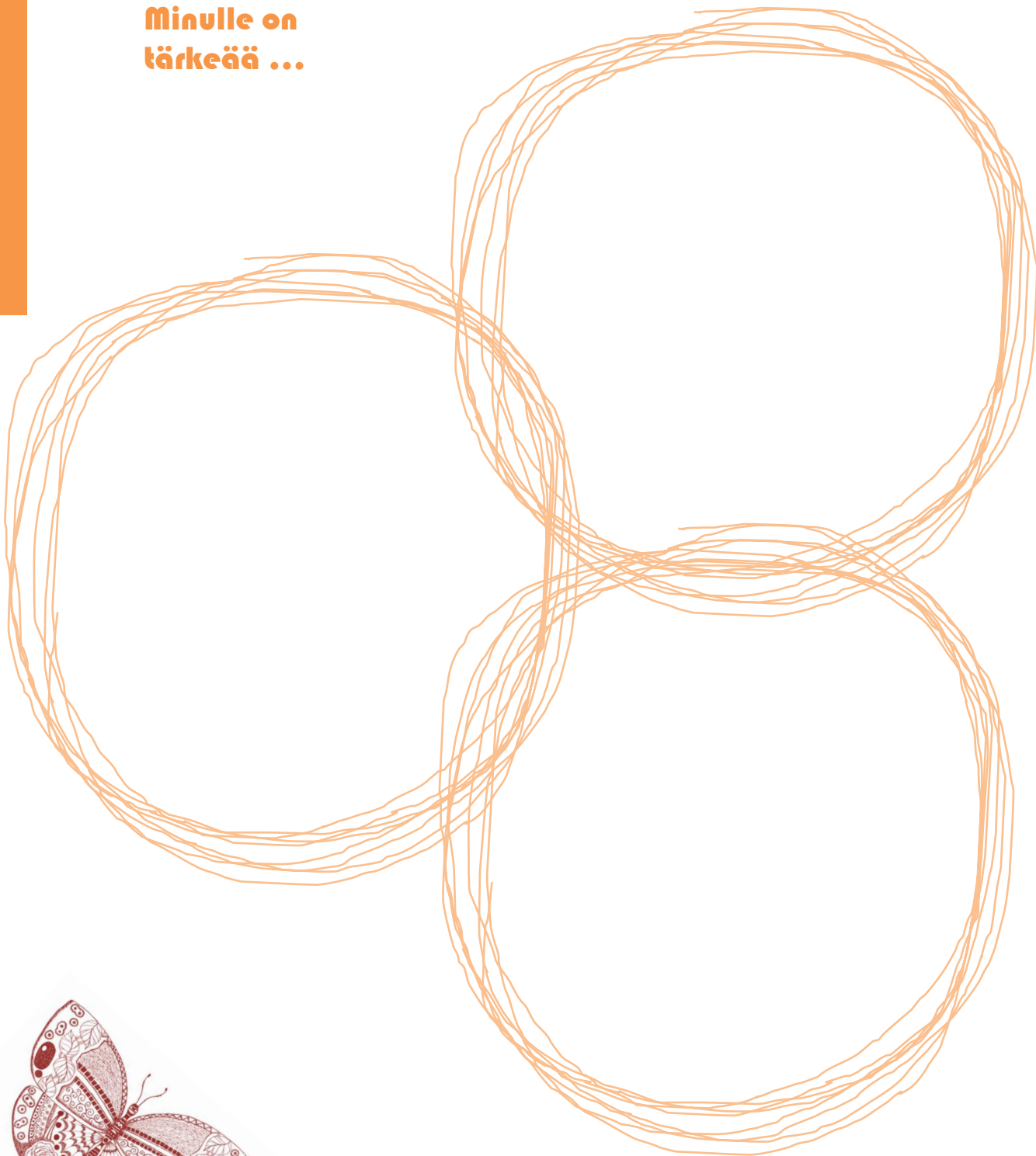

Ota todesta nuorten viestit!

**Tämän raportin
viesti minulle ...**

Minulle on
tärkeää ...

Minua auttaa ...

**Minun viestini
päättäjille ...**

lapsen ja nuoren elämässä ei ihmissuhteiden merkitystä voi liikaa korostaa.

Huomioidaan se, kuinka merkittäviä jo lapsena muodostetut ihmis- ja kaverisuhteet ovat nuorelle.

Huolehditään kaikki siitä, että he kulkevat nuoren mukana nuoren vaihtaessa asuinpaikkaa.

Mikäli se vain on mahdollista.

Pesäpuun Selviytyjät -tiimin jäsenet Aku, Niina, Henna ja Johanna kiittävät nuoria upeasta päivästä ja Vantaan kaupungin perhehoitoa luottamuksesta.

KIITOS!

Yhteystiedot:

Selviytyjät -tiimi

Pesäpuu ry
Ilmarisenkatu 17 a 1
40100 Jyväskylä

Kehittämispäällikkö / psykologi
johanna.barkman@pesapuu.fi
p. 040 514 4855

Asiantuntija
helena.inkinen@pesapuu.fi
p. 040 705 3876

